

NAUJAŽODŽIŲ VARTOSENOS POLINKIAI STUDENTŲ KALBOJE

Aušra Didjurgienė

Kauno kolegija

Giedrutė Grigonienė

Kauno kolegija, Lietuvos sveikatos mokslų universitetas

Anotacija. Straipsnyje aptariamos naujausio lietuvių kalbos leksikos sluoksnio – naujažodžių – rūšys ir jų vartosenos polinkiai studentų kalboje. Studentų kalbos tyrimas rodo, kad jie gausiai vartoja įvairių svetimų kalbų žodžių, tačiau kartais suranda šiems svetimžodžiams lietuviškų atitikmenų ir pakaitų. Norėdami suteikti kalbai ekspresyvumo, studentai dažnai vartoja tam tikslui sukurtus naujadarus. Dėl naujųjų skolinių ir naujųjų vedinių, naujų reikšmių žodžių vartojimo nyksta riba tarp jaunimo rašytinės ir šnekamosios kalbos. Rašytinėje kalboje paprastai imituojama kasdienė vartoseną, kurioje gausu įvairių svetimųbių. Galima teigti, jog yra ryškus nenorminės kalbos poveikis bendrinei kalbai.

Pagrindiniai žodžiai: naujažodžiai, naujieji skoliniai, naujieji dariniai, naujos žodžių reikšmės, studentų kalba.

Įvadas. Kartu su sparčiai besikeičiančiu politiniu, ekonominiu, kultūriniu, socialiniu visuomenės gyvenimu kinta ir kalba. Leksikos pokyčiai yra akivaizdžiausi: nuolat skolinamasi iš kitų kalbų arba savo kalboje sukuriama naujų žodžių naujoms realijoms įvardyti arba kam nors neįprastai, spalvingai pavadinti. Naujų žodžių gausa rodo, kad lietuvių kalba yra gyvybinga, gebanti nuolat atsinaujinti ir atliepti įvairiausius visuomenės poreikius.

Naujažodžiais, arba neologizmais, plačiąja prasme yra laikomi visi nauji žodžiai. Naujažodžių kalboje atsiranda įvairiais būdais, tačiau dažniausiai tai pasiskolinti žodžiai, vadinami naujaisiais skoliniais. Kiti naujažodžiai pasidaromi. Naujadaras suprantamas siauriau: „juo gali būti pavadintas ne kiekvienas, o tik toks naujas žodis, kuris yra atsiradęs darybiškai, t. y. dėl morfeminės žodžių darybos“ (Blažinskaitė, 2004: 56). Jie vadinami naujaisiais dariniais. Naujųjų skolinių pavyzdys – „láiikas“, o naujųjų darinių – jo atitikmuo „patiktukas“. Pasak Aginskaitės (2013: 1), XX a. pabaigoje – šio amžiaus pradžioje kilo vadinamasis „naujažodžių bumai“. Tai būdinga daugumai Vakarų civilizacijos kalbų.

Pastaruoju metu vis dažniau kalbama ir rašoma apie skaitmeninių technologi-

jų poveikį kalbai, jos pokyčiams. Dabartiniai studentai – žmonės, vadinami „skaitmenine tauta“ (Tamulionienė, 2014: 1). Jie, gimę ir augę kompiuterių ir interneto amžiuje, neabejotinai postmodernūs, laisvai sakantys savo nuomonę ir gebantys parinkti ekspresyvių, įdomių raiškos priemonių (Aginskaitė, 2013: 1).

Tyrimo tikslas – nustatyti naujažodžių (naujųjų skolinių ir naujųjų darinių) vartosenos polinkius studentų kalboje.

Tyrimo objektas – naujažodžiai studentų kalboje.

Uždaviniai:

1. Remiantis moksline literatūra, apžvelgti lietuvių kalbos naujažodžius.
2. Nustatyti naujažodžių vartosenos polinkius studentų kalboje.
3. Pateikti išvadas ir rekomendacijas.

Tyrimo metodai – mokslinės literatūros analizė ir sintezė, studentų apklausa raštu, tyrimo duomenų statistinė analizė.

Straipsnį sudaro dvi dalys: pirmojoje dalyje apžvelgiami lietuvių kalboje vartojami naujažodžiai, antrojoje dalyje pateikiami empirinio naujažodžių vartosenos polinkių studentų kalboje tyrimo rezultatai.

Naujažodžių apžvalga. Bet kuri gyva kalba, tarp jų ir lietuvių, nuolat kinta. Pasak Girčienės (2013: 79), lietuvių kalbos struktūra yra palyginti stabili, daugiau pokyčių patiria vartoseną: vieni žodžiai eina užmarštin, kiti – gimsta. Kalba kinta, nes keičiasi visuomenės, arba kitaip – kalbos vartotojų, komunikacinės reikmės. Kaičiausiu, atviriausiu kalbos posistemiū laikomas žodynas. Pastarųjų dešimtmečių lietuvių kalbos, kaip ir daugelio kitų kalbų, leksikai būdingas itin didelis kitimas – naujų žodžių, arba kitaip – naujažodžių, srautas.

Nauji įvairiais būdais atsirandantys žodžiai vadinami naujažodžiais. Skiriamos kelios naujažodžių rūšys:

1) naujai pasiskolinti iš kitų kalbų, t. y. turintys svetimą šaknį ir lietuvių kalboje adaptuoti žodžiai (priderinti prie lietuvių kalbos garsinės, kirčiavimo, kaitybos ir rašybos sistemos), pvz.: *bačiata, baklava, bitkoinas, kizomba*;

2) naujai pasidaryti žodžiai iš lietuvių kalboje jau fiksuotų šaknų, remiantis savo darybos modeliais arba verčiant iš kitų kalbų, pvz.: *bėgtakis, dažasvydis, nuožvalga, pasvetainė*;

3) nauji žodžiai, atsirandantys jau esamiems lietuvių kalboje žodžiams suteikus naujų reikšmių, pvz.: *barakuda, slapukas, stiklainis*. Pasak Celiešienės (2016: 45), plėtojantis mokslui ir technikai, terminologai ne visada suspėja įvardyti nuolat atsirandančių naujų sąvokų. Sukurti tiek naujų terminų yra gana sunku, todėl terminizacija tampa vienu pagrindinių terminijos šaltinių, kai bendrinės kalbos žodžiai perkeliama į konkrečių mokslo sritį ir tampa jos terminais arba vienos srities terminas perkeliama į kitas sritis (semantinė raida).

Kalbant apie naujažodžius, svarbu apibrėžti, kokio laikotarpio žodžiai laikomi naujais. Atrenkant duomenis taikomas naujažodžių teorijoje ir praktikoje pripažintas kriterijus – žodžių ir jų reikšmių fiksavimas žodynuose: jeigu atraminiais laikomuose žodynuose kokių žodžių ar jų reikšmių nėra, jie paprastai būna naujažo-

džiai. Kuriant naujažodžių tartuvą, buvo pasirinkti žodynai, fiksuojantys iki XXI a. pradžios atsiradusią leksiką: *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas* (6-asis (elektroninis) leidimas, 2011); elektroninis *Lietuvių kalbos žodynas*; *Tarptautinių žodžių žodynas* (*Alma littera*, 2001).

Vienas pagrindinių žodyno papildymo ir atnaujinimo būdų – naujų žodžių daryba iš jau esamų žodžių (Urbutis, 2009: 37). Tokie nauji žodžiai atsiranda kaip morfeminės žodžių darybos rezultatas (LKE, 1999: 429).

Atsižvelgiant į vartojimo paskirtį, paprastai skiriami du naujadarų tipai: termininiai, dar vadinami referentiniais, būtiniais, ir stilistiniai, dar vadinami ekspresiniais, fakultatyviaisiais, okaziniais, situaciniais, autoriniais (Girčienė, 2005: 78; 2006: 144). Pastarieji į tekstą įtraukiami stilistiniais sumetimais – ne tiek dėl poreikio įvardyti naują realiją, kiek dėl noro pasakyti išraiškiau, siekiant naujesnės, ekspresyvesnės kalbinės raiškos. Taigi, palyginti su termininiais naujadarais, kuriems svarbiausia referentinė, arba informacijos perdavimo, funkcija (lemiamas veiksnys – naujų realijų įvardijimo poreikis), stilistiniams naujadarams itin svarbi emocinė ekspresinė funkcija (lemiamas veiksnys – naujesnės, ekspresyvesnės raiškos poreikis). Anot Blažinskaitės (2004: 56), pirmieji yra dėl objektyvių priežasčių atsirandantys žodžiai ir priklauso dalykinei kalbos vartojimo sričiai, o antrieji sukuriama dėl vienokių ar kitokių stilistinių sumetimų ir priklauso meninei kalbos vartojimo sričiai. Girčienė (2013; 79) nuomone, stilistiniai naujadarai, kaip pavienės vartosenos reiškiniai, anksčiau buvę būdingi grožinei literatūrai ir tautosakai, iš dalies – publicistikai, taip pat šnekamajai kalbai, vis labiau skverbiasi ir į kitas vartosenos sritis. Visuotiniam tokių naujadarų diskursui vartus atvėrė interaktyvusis internetas, komunikacijos specialistų laikomas pagrindine viešąją ir privačiąją erdves susiejusia naująja medija.

Naujažodžių vartosenos polinkiai studentų kalboje (empirinio tyrimo rezultatų analizė). Buvo apklausta 300 X kolegijos pirmakursių, dar neklaususių Specialybės kalbos kurso. Tyrimas atliktas 2017 m. rugsėjo mėn. pradžioje. Tyrimo tikslams ir uždaviniams pasiekti buvo parengtos 4 anketos, kurias sudarė po 20 žodžių. Pirmąją anketa buvo siekiama išsiaiškinti, kuriam žodžiui studentai teikia pirmenybę – lietuviškam naujažodžiui ar **neteiktinai svetimybei**. Pasirinktos dažnai viešojoje vartosenoje pasitaikančios neteiktinos svetimybės (remtasi neteiktinų svetimybės sąrašu, paskelbtu 2013 m. kalbos patarimų knygelėje „Leksika: skolinių vartojimas“). 1 lentelėje pateikti klausimo „Kurį žodį vartojate (teikiate pirmenybę)?“ rezultatai procentais.

1 lentelė. Naujažodžių ir neteiktinų svetimybų vartoseną studentų kalboje (sudaryta autorių)

Žodis	Kiek procentų studentų vartoja	Žodis	Kiek procentų studentų vartoja
Asmenukė	8,3 %	Selfis	91,7 %
Atmintukas	8,3 %	Flešas, flešiukas	91,7 %
Didkepsnis	50,0 %	Steikas	50,0 %
Šypsniukas	75,0 %	Emotikonas	25,0 %
Sąspietis	6,7 %	Flešmobas	93,3 %
Patiktukas	5,0 %	Laikas	95,0 %
Mėsainis	76,7 %	Hamburgeris	23,3 %
Prekybos centras	91,7 %	Supermarketas	8,3 %
Programišius	15,0 %	Hakeris	85,0 %
Riedis	81,7 %	Segvėjus	18,3 %
Skrudintuvas	91,7 %	Tosteris	8,3 %
Snieglentė	83,3 %	Snoubordas	16,7 %
Spalviklis	3,3 %	Markeris	96,7 %
Startuolis	41,7 %	Startupas	58,3 %
Apsipirkinėti	68,3 %	Šopintis	31,7 %
Tinklaraštis	20,0 %	Blogas	80,0 %
Dažasvydis	100,0 %	Peintbolas	0,0 %
Aprangos kodas	48,3 %	Dreskodas	51,7 %
Atranka	90,0 %	Kastingas	10 %
Laikmatis	88,3 %	Taimeris	11,7 %
Duomenų šaltinis – anketinės apklausos duomenys			

Apklausos rezultatai leidžia teigti, kad lietuviškus naujažodžius dažniausiai nukonkuruoja šios neteiktinos svetimybės: *markeris* (96,7 %), *laikas* (95,0 %), *flešmobas* (93,3 %), *flešas, flešiukas* (91,7 %), *selfis* (91,7 %).

Tačiau galima pasidžiaugti, kad įsigali tokie lietuviški naujažodžiai kaip *dažasvydis* (net 100,0 %), *prekybos centras* (91,7 %), *skrudintuvas* (91,7 %), *atranka* (90,0 %), *laikmatis* (88,3 %), *snieglentė* (83,3 %), *riedis* (81,7 %), *šypsniukas* (75,0 %). Jie akivaizdžiai pirmuoja prieš *peintbolą* (0,0 %), *supermarketą* (8,3 %), *tosterį* (8,3 %), *kastingą* (10 %), *taimerį* (11,7 %), *snoubordą* (16,7 %), *segvėjų* (18,3 %), *emotikoną* (25,0 %).

Remiantis apklausos raštu duomenimis galima teigti, jog naujažodžiai populiariausi už neteiktinas svetimybes – pusę pateiktų naujažodžių vartoja daugiau kaip du trečdaliai respondentų.

Antrąją anketa siekta išsiaiškinti, ką respondentai renkasi – naujažodį ar **teiktiną svetimybę** (tarptautinį žodį). Toliau pateikti klausimo „Kurį žodį vartojate (teikiate pirmenybę)?“ rezultatai procentais.

2 lentelė. Naujažodžių ir teiktinų svetimybų vartoseną studentų kalboje (*sudaryta autorių*)

Žodis	Kiek procentų studentų vartoja	Žodis	Kiek procentų studentų vartoja
Bepilotė skraidyklė	3,3 %	Dronas	96,7 %
Kabės	60,0 %	Breketai	40,0 %
Kiaurabačiai	0,0 %	Kroksai	100,0 %
Gamyklinis butas	13,3 %	Loftas	86,7 %
Garsajuostė	21,7 %	Audiokasetė	78,3 %
Lankstinukas	95,0 %	Bukletas	5,0 %
Naršytojas	66,7 %	Internautas	33,3 %
Kėglinė	1,7 %	Boulingas	98,3 %
Kruopainiai	35,0 %	Kuskusas	65,0 %
Dvimiestis	88,3 %	Dipolis	11,7 %
Keptuvas	8,3 %	Grilis	91,7 %
Kavavirys	1,7 %	Baristas	98,3 %
Skaičiuotuvas	95,0 %	Kalkuliatorius	5,0 %
Gobtuvas	0,0 %	Kapišonas	100,0 %
Statyti (automobilį)	28,3 %	Parkuoti	71,7 %
Plikytas pyragaitis	63,3 %	Ekleras	36,7 %
Iškyla	35,0 %	Piknikas	65,0 %
Šaligatvio bortelis	11,7 %	Bordiūras	88,3 %
Angliškas biliardas	63,3 %	Snukeris	36,7 %
Lakštinių apkepas	0,0 %	Lazanija	100,0 %
Duomenų šaltinis – anketinės apklausos duomenys			

Remiantis lentelės duomenimis galima teigti, kad klausimyne pateikti naujažodžiai populiarnesni už teiktinas svetimybes:

- *lankstinukas* (95,0 %);
- *skaičiuotuvas* (95,0 %);
- *dvimiestis* (88,3 %);
- *naršytojas* (66,7 %);
- *plikytas pyragaitis* (63,3 %);
- *angliškas biliardas* (63,3 %);
- *kabės* (60,0 %);

Lyginant pirmosios ir antrosios apklausų raštu duomenis galima teigti, kad pusė pateiktų naujažodžių gerokai populiarnesni už nevartotinas svetimybes, tačiau tik 30 proc. naujažodžių vartojami gausiau negu teiktinos svetimybės.

Siekiant nustatyti, kaip naujažodžiai paplitę tarp respondentų, buvo sudaryta santykinai populiarių naujažodžių anketa. 4 lentelėje pateikti klausimo „Ar vartojate pateiktus žodžius?“ rezultatai procentais.

4 lentelė. Dažniausiai studentų vartojami naujažodžiai (sudaryta autorių)

Žodis	Aš jį vartoju	Nevartoju, bet esu girdėjęs (-usi)	Nesu jo girdėjęs (-usi)
Bandelinė	16,7 %	43,3 %	40,0 %
Baseinukės	0,0 %	30,0 %	70,0 %
Bėgtakis	83,3 %	16,7 %	0,0 %
Prausiklis	73,3 %	26,7 %	0,0 %
Sėdmaišis	96,7 %	3,3 %	0,0 %
Seimūnas	30,0 %	65,0 %	5,0 %
Skalbyklė	85,0 %	13,3 %	1,7 %
Šiukšliadėžė	100,0 %	0,0 %	0,0 %
Balsadėžė	46,7 %	45,0 %	8,3 %
Duoniukas	58,3 %	31,7 %	10,0 %
Aktyvuolis	13,3 %	58,0 %	31,7 %
Javainis	63,3 %	31,7 %	0,0 %
Šaltkrepšis	78,3 %	18,3 %	3,4 %
Atvirauti	73,3 %	23,3 %	3,4 %
Darbalaukis	85,0 %	15,0 %	0,0 %
Keturratis	95,0 %	3,3 %	1,7 %
Programišius	36,7 %	61,7 %	1,7 %
Sūrainis	76,7%	23,3 %	0,0 %
Aršuolis	11,7 %	68,3 %	20,0 %
Dūzgės	23,3 %	55,0 %	21,7 %
Duomenų šaltinis – anketinės apklausos duomenys			

Tyrimo duomenys leidžia teigti, kad respondentų kalboje populiariausi šie naujažodžiai:

- *šiukšliadėžė* (vartoja 100,0 % respondentų);
- *sėdmaišis* (vartoja 96,7 %, nevartoja, bet yra girdėję 3,3 %);
- *keturratis* (vartoja 95,0 %, nevartoja, bet yra girdėję 3,3 %, nėra jo girdėję 1,7 %);
- *darbalaukis* (vartoja 85,0 %, nevartoja, bet yra girdėję 15,0 %);
- *skalbyklė* (vartoja 85,0 %, nevartoja, bet yra girdėję 15,0 %);
- *bėgtakis* (vartoja 83,3 %, nevartoja, bet yra girdėję 16,7 %);
- *šaltkrepšis* (vartoja 78,3 %, nevartoja, bet yra girdėję 18,3 %, nėra jo girdėję 3,4 %).

Akivaizdu, jog tarp respondentų dažniausiai vartojamų yra sudurtiniai žodžiai, kurie iš vartosenos baigia išstumti dvižodžius junginius *šiukšlių dėžė*, *skalbimo mašina*, *bėgimo takelis ir kt.* Anot J. Girčienės (2011: 173), tai lemia „komunikaciją lengvinančios tikslesnės nominacijos poreikis – vartosenoje paprastai įsigali naujadarai, kurių garsinis pavidalas yra neklaidinantis ir maksimaliai

informatyvus“.

Siekiant išsiaiškinti, kaip studentų kalboje vartojami žodžiai, atsirandantys jau esamiems lietuvių kalboje žodžiams suteikus naujų reikšmių, buvo prašoma užpildyti anketą. 5 lentelėje pateikti klausimo „Ar vartojate pateiktus žodžius?“ rezultatai procentais.

5 lentelė. Naujų reikšmių žodžių vartoseną studentų kalboje (sudaryta autorių)

Žodis	Aš jį vartuju	Nevartuju, bet esu girdėjęs (-usi)	Nesu jo girdėjęs (-usi)
Apšalti – apstulbti, netekti žado	76,7 %	21,7 %	1,7 %
Apšildyti – emociškai parengti publiką pagrindinio atlikėjo pasirodymui	51,7 %	46,7 %	1,7 %
Atsipūtes – atsipalaidavęs, be įtampos	93,3 %	6,7 %	0,0 %
Kosmosas – protu nesuvokiamas, nesuprantamas dalykas	90,0 %	10,0 %	0,0 %
Nulaužti – nelegaliu būdu įsilaužti į kompiuterį, interneto serverį ir pan.	85,0 %	15,0 %	0,0 %
Prasisukti – apsuksiai ir nesunkiai pasiekti savo, išsisukti nuo pastangų reikalaujančių dalykų	86,7 %	13,3 %	0,0 %
Ruonis – žiemą lediniame vandenyje besimaudantis užsigrūdinęs sveikuolis	15,0 %	56,7 %	28,3 %
Stogas – įtakinga apsauga, reikalinga ne visada teisėtiems veiksams atlikti ar veiklai organizuoti	50,0 %	40,0 %	10,0 %
Svaigti – svaičioti; kalbėti niekus; būti karštai (bet nepagrįstai) įsitikinus ar susizavėjus kuo nors	91,7 %	8,3 %	0,0 %
Nutekėti – viešai pasklisti konfidencialiai informacijai	45,0 %	53,3 %	1,7 %
Atsilupęs – nesiorientuojantis aplinkoje, atsilikęs	83,3 %	16,7 %	0,0 %
Laiveliai – moteriški patogūs plokščiapadžiai bateliai	31,7 %	38,3 %	30,0 %
Laužynas – nebenaudojamų dažniausiai vienos rūšies daiktų ar medžiagų (automobilių, metalo, kompiuterių ir pan.) sąvartynas; nebenaudojamų transporto priemonių verslo įmonė	58,3 %	38,3 %	3,3 %
Pakabukas – ant kaklo, prie raktų, automobilyje ar pan. kabinamas papuošalas	96,7 %	3,3 %	0,0 %
Stipriklis – medžiaga skoniui, kvapui ir pan. sustiprinti, suintensyvinti	48,3 %	45,0 %	6,7 %
Barakuda – plėšri moteris, savanaudiškai siekianti užvaldyti turtingą vyrą	53,3 %	46,7 %	0,0 %
Donoras – finansinės ar kitokios pagalbos teikėjas, dovanotojas	73,3 %	26,7 %	0,0 %
Graužtukas – naminiam gyvūnui graužti skirtas žaislas, skanėstas ar apgraužtas daiktas	20,0 %	53,3 %	26,7 %
Daržovė – išėjęs iš komos būklės, bet neatgavęs sąmonės, vegetuojantis ligonis: nesugebantis valingai reaguoti į aplinką ir jos nesuvokiantis	41,7 %	38,3 %	20,0 %
Duomenų šaltinis – anketinės apklausos duomenys			

Patys populiariausi, vartojami daugiau kaip dviejų trečdalių respondentų, yra šie naują reikšmę įgavę žodžiai: *pakabukas* (96,7 %), *atsipūtęs* (93,3 %), *svaigti* (91,7 %), *kosmosas* (90,0 %), *prasisukti* (86,7 %), *nulaužti* (85,0 %), *atsilupęs* (83,3 %), *apšalti* (76,7 %), *donoras* (73,3 %).

Akivaizdu, kad visus anketoje pateiktus naują reikšmę įgavusius žodžius respondentai arba vartoja, arba nevarvoja, bet yra girdėję. Šių naujažodžių populiarumą galima paaiškinti tuo, kad jie yra ekspresyvūs, šmaikštūs, mat jaunimui svarbu, kad žodis pagyvintų kalbą, „turėtų skonį“.

Išvados

1. Dėl globalizacijos poveikio lietuvių kalba kinta. Ryškiausi yra leksikos pokyčiai: nuolat skolinamasi iš kitų kalbų, savo kalboje sukuriama naujų žodžių naujoms realijoms įvardyti arba kam nors pavadinti neįprastai, spalvingai. Lietuvių kalbos naujažodžiais vadinami naujieji skoliniai, naujieji vediniai ir įprasti vartosenoje esantys žodžiai, kuriems suteikiamos naujos reikšmės (semantizmai).

2. Tyrimo duomenys leidžia konstatuoti, kad dauguma X kolegijos studentų vartoja neteiktinas svetimybės *markeris*, *laikas*, *flešmobas*, *flešas*, *selfis*, tačiau daugiau kaip du trečdaliai respondentų pirmenybę teikia naujažodžiams *dažasvydis*, *prekybos centras*, *skrudintuvas*, *atranka*, *laikmatis*, *snieglentė*, *riedis*, *šypsniukas*. Opozicijoje naujažodžiai–teiktinos svetimybės naujažodžiai pralaimi – mažiau kaip trečdalis naujažodžių, pvz.: *lankstinukas*, *skaičiuotuvas*, *dvimiestis*, *naršytojas*, *plykytas pyragaitis*, *angliškas biliardas*, *kabės*, populiariesni už teiktinas svetimybės. Aiškinantis naujažodžių paplitimo tendencijas nustatyta, kad daugumą pateiktų naujažodžių respondentai vartoja arba nevarvoja, bet yra girdėję. Pastaraisiais dešimtmečiais išryškėjusį sudurtinių žodžių gausėjimo polinkį patvirtina šie tarp dažniausiai vartojamų randami sudurtiniai naujažodžiai: *šiukšliadėžė*, *sėdmaišis*, *keturratis*, *darbalaukis*, *bėgtakis* ir kt. Aiškinantis naujų žodžių vartosenos polinkius nustatyta, kad dėl savo ekspresyvumo, šmaikštumo visi jie vartojami arba nevarvojami, bet yra girdėti.

3. Rekomenduotina raginti studentus domėtis naujais lietuvių kalbos reiškiniiais, rengti kuo daugiau užduočių, skatinančių ieškoti tinkamų lietuviškų atitikmenų ir senų, antrajam kvėpavimui įgauti tinkamų žodžių, ugdyti suvokimą, kad lietuvių kalba turi pakankamai gyvybinių galių ir priemonių atsinaujinti. Svarbu skatinti studentus pasitikėti gimtąja kalba, stengtis kūrybiškai naudojantis kalbos raiškos priemonėmis nuolatos ją kurti ir atnaujinti.

INCLINATIONS FOR THE USE OF NEOLOGISMS IN STUDENTS' LANGUAGE

Aušra Didjurgienė

Kaunas University of Applied Sciences

Giedrutė Grigonienė

*Kaunas University of Applied Sciences
Lithuanian University of Health Sciences*

Summary

In the global world, together with the changing communicative needs of language users, the language changes itself. The most obvious alterations occur in the lexicon with constant word borrowings from other languages or creating new words in a native language to name new realities or to give an unusual, colorful name to something. The abundance of new words shows that the Lithuanian language is viable, capable of constant regeneration and meets the diverse needs of the society.

The article discusses the most recent Lithuanian lexical layer, i.e. neologisms, their types and inclinations for their use in students' language. Students are the digital era people freely giving their opinion and capable of choosing eloquent and interesting means of expression.

The aim of the research is to identify the inclinations for the use of neologisms (new borrowings and their derivatives) in students' language. The object of the research is the neologisms in students' language. The methods used in the study: review of scientific literature and empirical research (students' written survey).

The review of scientific literature showed that neologisms in the Lithuanian language include new borrowings and derivatives and old words with new meanings attributed.

The findings of the study led to the conclusion that most students of Kaunas University of Applied Sciences use barbarisms, whereas more than two-thirds of the respondents prefer neologisms. While analyzing the tendencies for the spread of neologisms, it was found that the respondents are aware of the majority of the neologisms presented in the study. Also, it has been established that many neologisms are used to make the language more expressive and witty.

The outcomes of the study suggest the necessity to encourage students to focus on the new phenomena of the Lithuanian language, to develop more tasks that promote the search for suitable equivalents and revive the old but appropriate Lithuanian words and to foster the awareness that the Lithuanian language has sufficient vital powers and means for renewal. It is important to urge students to trust their native language and be able to constantly develop and renew it by creatively using its means of expression.

Literatūra

1. Aginskaitė, S. (2013). Kas iš tiesų kuria naujus lietuviškus žodžius? Prieiga internete: http://www.lrt.lt/naujienos/kalba_vilnius/32/20437. [Žiūrėta 2017-07-10]
2. Bendrinės lietuvių kalbos žodynas. Prieiga internete: <http://bkz.lki.lt/>. [Žiūrėta 2017-07-04.]
3. Blažinskaitė, D. (2004) Naujadarai ir perdirbiniai reklamoje. Prieiga internete: [file:///C:/Users/Vartuotojas/Downloads/6211470%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Vartuotojas/Downloads/6211470%20(1).pdf). [Žiūrėta 2017-07-04.]
4. Celiešienė, V. (2016). Žodžių reikšmių keitimas kaip vienas svarbiausių kompiuterijos terminijos kūrimo būdų. Prieiga internete: [file:///C:/Users/Vartotojas/Downloads/284-1280-1-PB%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/Vartotojas/Downloads/284-1280-1-PB%20(2).pdf). [Žiūrėta 2017-07-10.]
5. Dabartinės lietuvių kalbos žodynas. Prieiga internete: <http://lkiis.lki.lt/dabartinis>. [Žiūrėta 2017-07-10.]
6. Elektroninė naujųjų skolinių ir jų atitikmenų duomenų bazė. Prieiga internete: <http://nsdb.sociolingvistika.lt/?lid=1>. [Žiūrėta 2017-07-04.]
7. Girčienė, J. (2005). Neologizmų integracija į tekstą. Prieiga internete: <http://www.biblioteka.vpu.lt/zmogusirzodis/PDF/didaktinelingvistika/2005/girciene.pdf>. [Žiūrėta 2017-07-04.]
8. Girčienė, J. (2006) Naujųjų skolinių vartoseną: kalbos kultūros ir stilistikos takoskyra. Prieiga internete: <http://etalpykla.lituanistikadb.lt/fedora/get/LT-LDB-0001:J.04~2007~1367165924642/DS.002.0.01.ARTIC>. [Žiūrėta 2017-07-17]
9. Girčienė J. (2011). Naujažodžiai su dėmeniu (-) tinkl-. Prieiga internete: http://old.lki.lt/LKI_LT/images/Periodiniai_leidiniai/Kalbos_kultura/Straipsniai/084/KK_84_165_177_Girciene.pdf. [Žiūrėta 2017-07-04.]
10. Girčienė, J. (2013). Stilistiniai naujadarai internete. Prieiga internete: [file:///C:/Users/Vartuotojas/Downloads/8815720%20\(4\).pdf](file:///C:/Users/Vartuotojas/Downloads/8815720%20(4).pdf). [Žiūrėta 2017-07-10.]
11. Kalbos patarimai 4. Leksika. Skolinių vartojimas. (2013). Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras.
12. Lietuvių kalbos enciklopedija. (1999). Red. Ambrazas V. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.
13. Lietuvių kalbos naujažodžių duomenynas. Prieiga internete: <http://nauja-zodziai.lki.lt/>. [Žiūrėta 2017-07-10.]
14. Lietuvių kalbos naujažodžių tartuvas. Prieiga internete: <https://liepa.ras-tija.lt/Tartuvas/Apie-nauja%C5%BEod%C5%BEius>. [Žiūrėta 2017-07-12.]
15. Talutytė, I. (2003). Jaunimo kalba kaip kultūros reiškinys. Prieiga internete: http://eia.libis.lt:8080/archyvas/viesas/20111107030639/http://www.culture.lt/lmenas/?leid_id=2961&kas=straipsnis&st_id=2932. [Žiūrėta 2017-07-10.]
16. Tamulionienė, A. (2014). Anglų kalbos žodžių vartojimas aukštesniųjų klasių mokinių tinklaraščiuose. Prieiga internete: http://www.bendrinekalba.lt/straipsniai/87/Tamulioniene_BK_87_Straipsnis.pdf. [Žiūrėta 2017-07-10.]
17. Tarptautinių žodžių žodynas. (2013). Red. Svetikienė D. Vilnius: Alma littera.
18. Urbutis, V. (2009). Žodžių darybos teorija. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.

AUTORIŲ LYDRAŠTIS

Autoriaus vardas, pavardė: Aušra Didjurgienė
Mokslo laipsnis ir vardas: filologijos magistrė
Darbo vieta ir pareigos: Kauno kolegijos lektorė
Autoriaus mokslinių interesų sritys: specialybės kalbos didaktika
Telefonas ir el. pašto adresas: +370 610 96 608; ausra.didjurgiene@go.kauko.lt

Autoriaus vardas, pavardė: Giedrutė Grigonienė
Mokslo laipsnis ir vardas: edukologijos magistrė
Darbo vieta ir pareigos: Kauno kolegijos lektorė, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto lektorė
Autoriaus mokslinių interesų sritys: specialybės kalbos didaktika
Telefonas ir el. pašto adresas: +370 674 35053; grig41@yahoo.com

AUTHORS' COVER LETTERS

Author's name and surname: Aušra Didjurgienė
Academic degree and name: Master of Philology
Workplace and position: Kaunas University of Applied Sciences, Lecturer
Author's research interests: didactics of professional language
Telephone and e-mail address: +370 610 96 608;
ausra.didjurgiene@go.kauko.lt

Author's name and surname: Giedrutė Grigonienė
Academic degree and name: Master of Educology
Workplace and position: Kaunas University of Applied Sciences, Lecturer;
Lithuanian University of Health Sciences, Lecturer
Author's research interests: didactics of professional language
Telephone and e-mail address: +370 674 35 053; grig41@yahoo.com